

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Προσφυγή υπ' αριθμόν 51618/12

Δ. Χ.

κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον την 26^η Νοεμβρίου 2013 σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Isabelle BERRO – LEFÈVRE *Πρόεδρο,*

Elisabeth STEINER

Khanlar HAJIYEV

Mirjana LAZAROVA TRAJKOVSKA

Julia LAFFRANQUE

Λίνο - Αλέξανδρο ΣΙΣΙΛΙΑΝΟ

Erik Mose *Δικαστές και*André WAMPACH *Αναπληρωτής Γραμματέας Τμήματος*

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την προαναφερομένη προσφυγή, η οποία εισήχθη την 4^η Αυγούστου 2012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ENTRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις παρατηρήσεις, οι οποίες υποβλήθηκαν από την εναγομένη Κυβέρνηση και αυτές που υποβλήθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1.- Ο προσφεύγων, κ. Δ. Χ., είναι Έλλην υπήκοος, γεννηθείς το 1973 και κάτοικος Αθηνών. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από την κα Μ. ΔΑΛΙΑΝΗ, Δικηγόρο Αθηνών.

2.- Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του κ. Δ. ΚΑΛΟΓΗΡΟ και κα Μ. ΒΕΡΓΟΥ, Δικαστικούς Πληρεξουσίου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Α.- ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

3.- Τα γεγονότα της υποθέσεως, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, δύνανται να συνοψισθούν ως ακολούθως :

1.- Κράτηση του προσφεύγοντος

4.- Κατηγορούμενος για τρομοκρατικές πράξεις και κατοχή όπλων, ο προσφεύγων κρατήθηκε προσωρινώς στις 16 Φεβρουαρίου 2011 στις Φυλακές Κορυδαλλού.

5.- Δυνάμει της από 5 Αυγούστου 2011 αποφάσεως, το Τμήμα Βουλευμάτων του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών διέταξε την κράτηση του προσφεύγοντος έως τις 11 Φεβρουαρίου 2012.

6.- Στις 23 Νοεμβρίου 2011, ο προσφεύγων ζήτησε την υπό όρους αποφυλάκισή του. Στις 8 Δεκεμβρίου 2011, ο ανακριτής δικαίωσε την αίτηση αυτή.

7.- Ο προσφεύγων αποφυλακίσθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2011.

No Φ.092.22/ 8262

8.- Εν τω μεταξύ, στις 27 Ιουλίου και 6 Δεκεμβρίου 2011, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον των αρχών των Φυλακών Κορυδαλλού δύο αναφορές στις οποίες παραπονιόταν για τις συνθήκες κράτησής του. Μη έχοντας λάβει απάντηση, άσκησε ένδικο μέσα με πράξη με ημερομηνία 9 Δεκεμβρίου 2011 η οποία καταχωρήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2011, κατά της σιωπηρής απόρριψης των αναφορών του, ενώπιον του Τμήματος Βουλευμάτων του Πλημμελειοδικείου Πειραιώς. Στην εν λόγω πράξη, ζητούσε την μεταφορά του σε κελί 40 m², το οποίο θα έχει ντους, μόνιμο ζεστό νερό, καθώς και εγκατάσταση WC στους κοινόχρηστους χώρους, την δημιουργία τραπεζαρίας, η οποία να διαθέτει επαρκή τροφή, την δημιουργία χώρων που επιτρέπουν το πλύσιμο και το στέγνωμα των ρούχων, την προμήθεια προϊόντων υγιεινής και συντήρησης καθώς και την δημιουργία κλειστών αιθουσών γυμναστικής, ψυχαγωγίας και κινηματογράφου.

9.- Στις 25 Ιανουαρίου 2012, το Τμήμα Βουλευμάτων, θεωρώντας την αναφορά αυτή «άνευ αντικειμένου», την απέρριψε με την αιτιολογία ότι ο ενδιαφερόμενος δεν ήταν πλέον κρατούμενος από τις 12 Δεκεμβρίου 2011. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 9 Φεβρουαρίου 2012.

2.- Προϋποθέσεις κρατήσεως του προσφεύγοντος

10.- Ο προσφεύγων κρατείτο στην πτέρυγα Α της φυλακής. Η πτέρυγα αυτή περιλάμβανε 120 ατομικά κελιά 8 m², στα οποία διέμεναν στην πραγματικότητα 3 ή 4 κρατούμενοι ανά κελί. Μεταξύ Φεβρουαρίου 2011 και καλοκαιριού του ίδιου έτους, το κελί του προσφεύγοντος φιλοξενούσε συνολικώς 4 κρατούμενους. Εν συνεχεία και μέχρι την αποφυλάκισή του, ο αριθμός αυτός μειώθηκε στους 3. Οι κρατούμενοι ήταν υποχρεωμένοι να περνούν δεκαοκτώ ώρες την ημέρα στο κρεβάτι τους.

11.- Στην ίδια πτέρυγα υπήρχαν 10 ντους για 400 κρατούμενους, ανοικτά επτά ώρες την ημέρα, χωρίς ζεστό νερό. Λόγω

της απουσίας τουαλετών στους κοινόχρηστους χώρους της φυλακής, τα ντους είχαν συχνά περιττώματα, οι κρατούμενοι έκαναν συχνά εκεί την ανάγκη τους όταν εργάζονταν κατά τις ώρες κλεισίματος των κελιών. Τα ντους χρησίμευαν, επίσης, και για το πλύσιμο των ρούχων των κρατουμένων. Αυτοί ήταν υποχρεωμένοι να αγοράζουν με δικά τους χρήματα είδη συντηρήσεως για τα κελιά και προϊόντα για την προσωπική τους υγιεινή.

12.- Μόνο μέρος των 30 m² της αυλής ήταν στεγασμένο. Συνεπώς, όταν έβρεχε το χειμώνα, η πλειοψηφία των 400 κρατουμένων δεν μπορούσε να περπατήσει ούτε να ασκηθεί και παρέμεναν, έτσι, στα κελιά τους. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος των κρατουμένων συνωστιζόταν στον κεντρικό διάδρομο της πτέρυγας τις ώρες που μπορούσαν να βγουν από τα κελιά τους.

13.- Η τροφή ήταν χαμηλής θρεπτικής αξίας. Μία φορά την εβδομάδα κάθε κρατούμενος είχε φρούτο. Ήταν αδύνατο για τον προσφεύγοντα, φυτοφάγο, να διατρέφεται σωστά. Ελλείπει τραπεζαρίας, τα γεύματα διανέμονταν στην διάδρομο της εν λόγω πτέρυγας και, κατά την υπηρεσία, τα δοχεία που περιείχαν την τροφή ήταν τοποθετημένα πάνω στο ελεεινό έδαφος του κλιμακοστασίου, το οποίο προσέλκυε αρουραίους και κατσαρίδες.

B) Η εκδοχή της Κυβερνήσεως

14.- Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι συνθήκες κρατήσεως του προσφεύγοντος ήταν καλές. Ο προσφεύγων κρατείτο σε κελί 9,5 m² με δύο άλλους κρατουμένους, το οποίο αποτελούσε αποδεκτή επιφάνεια προσωπικού χώρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή συμπεριφορών. Ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να μετακινείται εκτός του κελιού του, γενικώς, από τις 08:00 έως τις 12:00 και από τις 14:00 (τον χειμώνα) ή 15:00 (το καλοκαίρι) έως τις 20:30 – 21:00. Οι κρατούμενοι είχαν την δυνατότητα να κάνουν φυσική άσκηση στην

αυλή της φυλακής επιφανείας 2.600 m² ή σε μικρή αίθουσα γυμναστικής, την οποία ο προσφεύγων αναφέρει στην **αναφορά του** .

15.- Αίθουσες νερού λειτουργούσαν καθημερινώς στο υπόγειο όλων των πτερύγων της φυλακής και υπήρχε ζεστό νερό ορισμένες ώρες της ημέρας. Τα κελιά διέθεταν παράθυρο με κιγκλιδώματα και τζάμια και ήταν εξοπλισμένα με επαρκές τεχνητό φως, το οποίο ρύθμιζαν **οι ίδιοι** οι κρατούμενοι. Ζεσταίνονταν με κεντρικό σύστημα θέρμανσης το χειμώνα και κατά την θερινή περίοδο 2001 – 2002, στους κρατουμένους με προβλήματα υγείας δόθηκαν ανεμιστήρες.

16.- Η διατροφή ήταν σε επαρκή ποσότητα και καλής ποιότητας σύμφωνα με τους κανόνες της μεσογειακής διατροφής.

B.- Οικείο εθνικό δίκαιο και πρακτική

1. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Δικαίου

17.- Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Δικαίου ορίζει :

Άρθρο 105

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της δημοσίας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός εάν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών».

18.- Δυνάμει των υπ' αριθμ. 2893/2008 και 1215/2010 αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας , έγινε δεκτό ότι πρόσωπο που κρατείται για χρέος έναντι τρίτου και τοποθετείται, κατά παράβαση του άρθρου 1050 § 2 του Αστικού Κώδικα, στο ίδιο κελί με πρόσωπα που καταδικάσθηκαν για ποινικές παραβάσεις υπέστη ηθική ζημία και για τον λόγο αυτό, σε εφαρμογή του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 57 του

No Φ.092.22/ 8262

Αστικού Κώδικα, έχει δικαίωμα αποζημίωσης. Αναφέρει ότι η δήλωση ακυρότητας της κράτησης του ενδιαφερομένου και η αποφυλάκισή του δεν αποτελούν αιτία εξαφάνισης της ηθικής βλάβης που υπέστη από αυτόν κατά την διάρκεια της κράτησής του. Διευκρίνισε επιπλέον ότι η έλλειψη καταλλήλων χώρων κράτησης των καταδίκων, ήτοι των προσώπων που έχουν καταδικασθεί για χρέη προς τρίτους, δεν εδύνατο να απαλλάξει ολικώς ή μερικώς την ευθύνη του Κράτους. Έκρινε, επίσης, ότι για τον καθορισμό του ποσού της αποζημίωσης που πρέπει να χορηγηθεί στον ενδιαφερόμενο, θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι συνθήκες κράτησής του. Προσέθεσε, εντούτοις, ότι η εκτίμηση των εν λόγω συνθηκών δεν δύναται να οδηγήσει στον αποκλεισμό οποιασδήποτε ηθικής ζημίας, δεδομένου ότι αυτή δημιουργείται από την μόνη παρανομία της στέρησης της ελευθερίας του ενδιαφερομένου και αυτό ανεξάρτητα της εν λόγω εκτίμησης. Στις δύο προαναφερόμενες αποφάσεις, το Ανώτατο Δικαστήριο θεώρησε ότι οι ενδιαφερόμενοι, λόγω της κράτησής τους με πρόσωπα, τα οποία είχαν καταδικασθεί για ποινικές παραβάσεις, είχαν εκτεθεί σε υβρεολόγια, προσβολές, επιθέσεις κατά της σωματικής τους ακεραιότητας και άλλες βιαιότητες, αυτές δε οι διάφορες ενέργειες αφορούσαν κυρίως πρόσωπα, τα οποία δεν θεωρούνταν αυτουργοί ποινικής παραβάσεων σε παρόμοιους τόπους κράτησης.

19.- Δυνάμει της υπ' αριθμόν 1396/2008 απόφασεως, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών επιδίκασε ποσά μεταξύ € 40.000 – € 50.000 στους οικείους κρατουμένου, ο οποίος απεβίωσε στην φυλακή λόγω καταπόσεως κυανίου, το οποίο τοποθετήθηκε στο γεύμα του. Στηρίζει την απόφασή του στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικος, στο άρθρο 65 (σχετικά με μέτρα τάξεως και ασφάλειας) του Σωφρονιστικού Κώδικος, καθώς και στον υπ' αριθμόν 58819/2003 νόμο που αφορά τον κανονισμό λειτουργίας των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

No Φ.092.22/8262

20.- Επειδή πρόκειται για διοικητικά δικαστήρια, αυτό του Ναυπλίου, δυνάμει της υπ' αριθμόν 7/2009 αποφάσεως και αυτό των Αθηνών, δυνάμει της υπ' αριθμόν 1881/2011 αποφάσεως, επιδικάζουν επίσης ποσά μεταξύ € 30.000 και € 180.000 σε οικείους κρατουμένων, οι οποίοι απεβίωσαν συνεπεία χρήσεως ναρκωτικών τα οποία εισήχθησαν λαθραία στην φυλακή. Τα δικαστήρια αυτά στηρίζουν τις αποφάσεις τους στο προαναφερόμενο άρθρο 105, στο άρθρο 102 (σχετικά με τις υποχρεώσεις των διευθυντών των σωφρονιστικών ιδρυμάτων σε θέματα ασφάλειας των κρατουμένων) του υπ' αριθμόν 1851/1989 νόμου (Κώδικας Θεμελιωδών Κανόνων σχετικών με την μεταχείριση των κρατουμένων) και στο άρθρο 2 της Σύμβασης.

2.-Σωφρονιστικός Κώδικας (υπ' αριθμόν 2776/1999 νόμος)

21.- Οι οικείες διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα έχουν ως εξής :

Άρθρο 21

Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων

«1. Κάθε κατάσταση κράτησης (...) μπορεί να διαθέτει πτέρυγες, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους κρατούμενους σε αυτές. Οι πτέρυγες περιλαμβάνουν κελιά και κατ' εξαίρεση θαλάμους δυναμικότητας κατά προτίμηση μέχρι έξι ατόμων.

(...)

4. Οι θάλαμοι πρέπει να διαθέτουν εμβαδόν τουλάχιστον 6 τετραγωνικών μέτρων για κάθε κρατούμενο και να είναι εξοπλισμένοι με αντίστοιχα κρεβάτια, ντουλάπες, καθώς και ανάλογης επιφάνειας τραπέζι ή τραπέζια με ισάριθμα καθίσματα.

5. Τα ατομικά κελιά και οι θάλαμοι έχουν δικές τους εγκαταστάσεις θέρμανσης και υγιεινής (νιπτήρα, αποχωρητήριο). Κάθε εγκατάσταση υγιεινής των θαλάμων δεν πρέπει να εξυπηρετεί περισσότερους από τρεις κρατούμενους. Η ύπαρξη λουτρού στο κελιά και τους θαλάμους δεν είναι αναγκαία, αν υπάρχει ικανός αριθμός

ιδιαίτερων κοινών εγκαταστάσεων λουτρών, με θερμό και κρύο νερό, για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα κάθε κρατουμένου.

(...))».

Άρθρο 25

Υγιεινή και καθαριότητα

«1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει τους όρους υγιεινής και καθαριότητας στο κατάστημα, διατηρεί σε καλή λειτουργία όλες τις εγκαταστάσεις και παρέχει τα μέσα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα των κρατουμένων

(...))»

Άρθρο 32

Διατροφή

«1. Η κατάλληλη διατροφή των κρατουμένων είναι υποχρέωση του Κράτους. (...))»

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

22.- Επικαλούμενος το άρθρο 3 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για τις προϋποθέσεις κρατήσεως.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

23.- Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπέστη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των προϋποθέσεων κρατήσεώς του στις φυλακές Κορυδαλλού. Επικαλείται το άρθρο 3 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθής εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς».

24.- Η Κυβέρνηση προβάλλει τον ισχυρισμό της μη τηρήσεως της προθεσμίας των έξι μηνών καθώς και την μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων από τον προσφεύγοντα.

25.- Κατ' αρχήν, υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων έπρεπε να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου εντός προθεσμίας έξι μηνών από

την αποφυλάκισή του, στις 12 Δεκεμβρίου 2011, ήτοι το αργότερο έως τις 12 Ιουνίου 2012 και όχι στις 4 Αυγούστου 2012. Θεωρεί ότι η προσφυγή που κατατέθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2011 από τον προσφεύγοντα ενώπιον του Τμήματος Βουλευμάτων του Πλημμελειοδικείου ήταν πλαστή, επειδή ο ενδιαφερόμενος είχε ήδη αποφυλακισθεί τότε.

26.- Εν συνεχεία, κατηγορεί τον προσφεύγοντα ότι δεν έκανε χρήση της προβλεπομένης από το άρθρο 105 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικος αγωγής αποζημιώσεως.

27.- Το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν εξέτασε την σχετική με την τήρηση της προθεσμίας των έξι μηνών ένσταση, δεδομένου ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων.

28.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στην πραγματικότητα ότι, επειδή πρόκειται για εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων, το άρθρο 35 § 1 της Συμβάσεως προβλέπει επιμερισμό του βάρους της απόδειξης. Η εναγομένη Κυβέρνηση οφείλει, συνεπώς, να πείσει το Δικαστήριο ότι η προσφυγή της οποίας επικαλείται την ύπαρξη ήταν αποτελεσματική και διαθέσιμη τόσο στην θεωρία όσο και στην πράξη κατά την εποχή των γεγονότων, δηλαδή ήταν προσβάσιμη και ικανή να προσφέρει στον προσφεύγοντα αποκατάσταση των αιτιάσεών του και ότι παρουσίαζε εύλογες προοπτικές επιτυχία (*Akdivar και άλλοι κατά Τουρκίας*, 16 Σεπτεμβρίου 1996, § 68, *Συλλογή* 1996 – IV και *Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], υπ' αριθμόν 56581/00, § 46, ΕΔΔΑ 2006-II).

29.- Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση *Ananyev και άλλοι κατά Ρωσία* (υπ' αριθμ. 42525/07 και 60800/08, §98, 10 Ιανουαρίου 2012) ότι το σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων που εγγυάται το άρθρο 3 της Συμβάσεως πρέπει να είναι αποτελεσματικό, οι προσωρινές προσφυγές και οι προσφυγές αποζημίωσης πρέπει να συνυπάρχουν συμπληρωματικώς. Η ιδιαίτερη σημασία αυτής της διατάξεως επιβάλλει ότι τα Κράτη πρέπει να

No Φ.092.22/ 8262

καθιερώνουν πέρα από απλή αγωγή αποζημίωσης, αποτελεσματικό μηχανισμό, ο οποίος θα επιτρέπει να τεθεί γρήγορα τέλος σε οποιαδήποτε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της Συμβάσεως. Ελλείψει παρόμοιου μηχανισμού, η προοπτική πιθανής αποζημίωσης θα έθετε σε κίνδυνο την νομιμοποίηση βασανισμών ασυμβίβαστων με το εν λόγω άρθρο και θα ελαττωνόταν σοβαρά η υποχρέωση των Κρατών να **εναρμονίσουν** τους κανόνες τους με τις απαιτήσεις της Συμβάσεως (*ibid.* § 98).

30.- Το Δικαστήριο εκτιμά, εντούτοις, ότι επειδή πρόκειται για την εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων, η κατάσταση δύναται να διαφέρει μεταξύ προσώπου το οποίο κρατείται σε συνθήκες τις οποίες εκτιμά αντίθετες προς το άρθρο 3 της Συμβάσεως και το οποίο προσφεύγει στο Δικαστήριο μετά την αποφυλάκισή του και προσώπου το οποίο προσφεύγει ενώ κρατείται σύμφωνα με τις συνθήκες που καταγγέλλει.

31.- Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο προσφεύγων αποφυλακίσθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2011. Με το να προσφύγει στο Δικαστήριο στις 4 Αυγούστου 2012, δεν αποσκοπούσε εμφανώς να εμποδίσει την συνέχιση της κρατήσεώς του υπό απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες, αλλά να πετύχει μεταγενέστερη διαπίστωση της παραβιάσεως του άρθρου 3 της Συμβάσεως από το Δικαστήριο και, ενδεχομένως, αποζημίωση για την ηθική βλάβη, την οποία υπέστη.

32.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, επιπλέον, ότι στην απόφαση *A.F. κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμόν 53709/11, §§ 55-60, 13 Ιουνίου 2013) εκτιμά ότι έπρεπε να εξετάσει εάν οι διατάξεις νομοθετικού ή κανονιστικού κειμένου ικανές να επικληθούν σε αγωγή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα είχαν συνταχθεί με επαρκή τρόπο και εγγυούνταν δικαιώματα «έννομης προστασίας».

No Φ.092.22/ 8262

33.- Σχετικά, το Δικαστήριο αναφέρει ότι ο προσφεύγων ήταν κρατούμενος στις φυλακές Κορυδαλλού και υπόκειτο, συνεπώς, στις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα.

34.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι κύριες αιτιάσεις του προσφεύγοντος αφορούσαν τις προϋποθέσεις κρατήσεώς του, οι οποίες είχαν διατυπωθεί τόσο ενώπιον των ελληνικών αρχών όσο και ενώπιον αυτού, αφορούσαν και αφορούν τον υπερπληθυσμό που παρατηρείται στην φυλακή αυτήν, στην κατάσταση των εγκαταστάσεων υγιεινής, στα προβλήματα υγιεινής και στην ανεπάρκεια τροφής. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, τα άρθρα 21, 25 και 32 του Σωφρονιστικού Κώδικα **εγγυώνται** ατομικά δικαιώματα και δύνανται να επικληθούν ενώπιον των δικαστηρίων. Η αγωγή αποζημιώσεως, η οποία στηρίζεται στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Δικαίου συνδυαζόμενο με τα προαναφερόμενα άρθρα του Σωφρονιστικού Κώδικα καθώς και με το άρθρο 3 της Συμβάσεως, το οποίο εφαρμόζεται στην εθνική έννομη τάξη, αποτελούσε ένδικο μέσο το οποίο θα έπρεπε να καταθέσει ο προσφεύγων.

35.- Προκύπτει, επομένως, ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξαντλήσεως των εθνικών ενδίκων μέσων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Συμβάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

ΟΜΟΦΩΝΩΣ

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

André WAMPACH

Isabelle Berro-Lefèvre

Αναπληρωτής Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού εγγράφου
Αθήνα, 31/01/2014 Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου